

ע"פ 1823/20 - אליצור אהרן נגד הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ראש העין

בבית המשפט העליון

ע"פ 1823/20

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: אליצור אהרן

נגד

המשיבה: הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ראש העין

ערעור על החלטת בית המשפט השלום בפתח-תקווה
מיום 3.3.2020 בתו"ב 16584-08-15 אשר ניתנה
על ידי השופט נ' שטרנליכט

בשם המערער: עו"ד שי רובינשטיין

פסק-דין

ערעור על החלטת בית המשפט השלום בפתח-תקווה (השופט נ' שטרנליכט) מיום 3.3.2020 בתו"ב 16584-08-15 שלא לפסול עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. נגד המערער הוגש בשנת 2015 כתב אישום המייחס לו עבירות של אי קיום צו שיפוטי לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 וכן עבירות של שימוש חורג מתוכנית ומהיתר לפי חוק זה. כעולה מכתב האישום, בהליך קודם בעניינו של המערער הוצא נגדו צו להפסקת שימוש חורג שביצע בנכס מקרקעין בראש העין (להלן: הנכס). עוד עולה מכתב האישום כי המערער לא קיים את הצו במועד, ומשכך נפתח נגדו הליך נוסף שבו הורשע בעבירות של אי קיום צו ושימוש שלא כדין בנכס. ההליך נושא הערעור דן הוגש לאחר שהמערער לא חדל לכאורה מהשימוש החורג בנכס וביום 26.6.2019 הורשע המערער בעבירות שיוחסו לו במסגרת הסדר טיעון "פתוח", וזאת על סמך הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן.

2. שמיעת טיעונים לעונש בתיק נקבעה ליום 19.11.2019. אולם, במהלך הדיון שהתקיים במועד זה ביקש המערער לחזור בו מהודאתו, אשר לטענתו ניתנה בעת שהיה במצב נפשי רעוע עקב פטירת אמו. בית המשפט דחה את הבקשה על אתר בקובעו כי היא הוגשה במפתיע ולא נתמכה באסמכתה כלשהי. לצד זאת, בית המשפט מתח ביקורת על התנהלותו הדיונית של המערער וציין כי לא התייצב לדיונים שנקבעו בהליך בעבר וכי על רקע זה אף הוצאו בעניינו צווי הבאה. עוד הודגש כי המערער ביקש לקבל סיוע משפטי, אך לאחר שמונה לו סניגור הוא לא הגיע לפגישות עמו ובעקבות בקשת בא כוחו להשתחרר מייצוג אף הוחלף לו סניגור. הוטעם, כי בקשת המערער לחזור בו מהודאתו מהווה "ניסיון נוסף להתחמקות מאימת הדין ומהתמודדות עם העבירות החמורות המיוחסות לנאשם [המערער] בכתב האישום". בנסיבות אלו, מועד שמיעת הטענות לעונש נדחה ליום 21.1.2020 והוטעם כי המערער מחויב להתייצב לדיון. כמו כן, בית המשפט הורה על הגשת חוות דעת בדבר התאמת המערער לריצוי עונש בדרך של ביצוע עבודות שירות.

3. חרף האמור, המערער לא התייצב לדיון שהתקיים ביום 21.1.2020 ומסר לבא כוחו כי אינו חש בטוב. ואולם, בית המשפט עמד על כך שטענה זו לא נתמכה באסמכתה רפואית ומתח ביקורת על כך שהמערער לא הגיש כל בקשה מוקדמת לדחיית מועד הדיון. כמו כן קבע בית המשפט כי "מדובר במסכת ארוכה של התחמקויות מצידו של הנאשם [המערער] ממתן אפשרות לניהול הליך סדיר של ההליכים בתיק זה" והוסיף כי "המדובר במי שכבר ריצה עונש מאסר בפועל בעבר במסגרת הליכים אחרים". בנסיבות אלו, המועד לשמיעת הטענות לעונש נדחה ליום 18.2.2020 ונקבע כי המערער יובא לדיון על ידי משטרת ישראל, אלא אם כן יפקיד 5,000 ש"ח להבטחת התייצבותו.

4. בפתח הדיון שהתקיים ביום 18.2.2020 הגיש סנגורו של המערער בקשה להשתחרר מייצוג, וזאת לנוכח חילוקי דעות שהתגלעו ביניהם באשר לאופן ניהול התיק ובשים לב להחלטת המערער לשכור את שירותיו של עורך דין פרטי. בד בבד ובעקבות החלפת הייצוג, עתר בא-כוחו החדש של המערער לדחיית מועד הדיון לצורך לימוד התיק. בית המשפט ציין כי "חרף העובדה שמועד הדיון לטיעונים לעונש ידוע לנאשם [המערער] מזה זמן, מבקש הוא לסכל קיום דיון הטיעונים לעונש, ומתייצב עם עו"ד חדש, שלטענתו אינו מכיר את התיק. כל זאת תוך הטלת רפש והאשמות שווא בתובעת [המשיבה] ובמותב". עם זאת, בית המשפט נעתר לבקשות, לפנים משורת הדין, וקבע כי המועד לשמיעת הטענות לעונש יידחה ליום 3.3.2020.

לשלמות התמונה העובדתית יצוין, כי בתום הדיון הנ"ל ציינה באת כוח המשיבה כי בכוונתה להגיש תלונה במשטרה בשל דברים שהפנה אליה לכאורה המערער ובהמשך לכך אמר לה המותב "תגיש תלונה במשטרה". דברים אלו הוספו לפרוטוקול הדיון ביום 23.2.2020 בעקבות בקשה לתיקון פרוטוקול שהגיש המערער.

5. בחלוף כעשרה ימים, ביום 26.2.2020, הגיש המערער בקשה לפסילת המותב וטען כי החלטות המותב שתוארו לעיל מגבשות חשש ממשי למשוא פנים כלפיו. בכלל זאת, המערער הלין על כך שבית המשפט מתח ביקורת על התנהלותו הדיונית מבלי לבחון את טענותיו לעומק וכן על כך שהמותב הדגיש בהחלטותיו את חומרת האישומים המיוחסים לו. נטען, כי התנהלות זו מלמדת כי המותב מחזיק בדעה קדומה נגד המערער וכי דעתו "נעולה" ומוטה לרעתו. עוד טען המערער כי התייחסות המותב לעונש מאסר בפועל שהוטל עליו בעבר במסגרת הליך אחר היא בעייתית במיוחד, ומצדיקה את פסילת המותב ולו מטעמים של מראית פני הצדק. זאת, בפרט בשים לב לכך שעובדה זו לא הייתה רלוונטית להחלטה ולשיטת המערער אף לא הייתה אמורה להגיע לידיעתו של בית המשפט. לבסוף, המערער

טען כי הדברים שאמר המותב לבאת-כוח המשיבה בדיון ביום 18.2.2020 בדבר אפשרותה להגיש תלונה במשטרה מעידים שהמותב נטל צד בהליך וכי הוא "התייצב אוטומטית לצידה".

6. דיון בבקשת הפסלות התקיים ביום 3.3.2020 ובסופו דחה, כאמור, בית המשפט את הבקשה. בית המשפט קבע כי "קשה שלא להתקומם לנוכח טיעוניו השעורוייתיים של הנאשם [המערער]" וזאת בפרט בשים לב לכך שהתנהלותו הדיונית של המערער מונעת את השלמת ההליך בעניינו מקץ למעלה מארבע וחצי שנים בהן הוא מתקיים. באשר לטענות שהעלה המערער לגופן, נקבע כי העבירות שיוחסו למערער מצויות ברף הגבוה של עבירות התכנון והבנייה ועל כן לא נפל פגם בהתייחסות המותב לחומרת כתב האישום שהוגש נגדו. כמו כן, בית המשפט ציין כי עונש המאסר בפועל שהוטל על המערער בעבר נזכר בחוות הדעת שהגיש הממונה על עבודות השירות וקרוב לוודאי שהובא לידיעתו באמצעותה. מכל מקום, הוטעם כי המערער הורשע בעבירות שיוחסו ומשכך לא עומדת לו עוד חזקת החפות. לבסוף, בית המשפט הדגיש כי לא המליץ לבאת כוח המשיבה להגיש תלונה במשטרה נגד המערער, וכי דבריו בהקשר זה נאמרו על מנת להבהיר לה כי בית המשפט אינו הגורם המתאים לטיפול בטענות שהעלתה ביחס לאיומים לכאורה מצד המערער כלפיה.

7. מיד לאחר הקראת ההחלטה בבקשת הפסלות, עתר המבקש לכך ש"מותב זה יפסול את עצמו לנוכח הדיון היום" וציין כי במהלך הקראת ההחלטה ציין המותב כי הוא "עברייני". כמו כן העלה המערער השגות שונות על קביעות המותב בהחלטת הפסלות. בהמשך לכך, בית המשפט קבע כי "תמנהי כיצד עם סיום מתן החלטתי בדבר דחיית בקשת הפסלות, וללא שום הפסקה לאחר מכן, שוב קמה טענה בדבר קיומו של משוא פנים". מכל מקום, נפסק כי המערער רשאי לערער על החלטה במסלולים הקבועים לכך בדיון.

8. מכאן הערעור דנו, שבו חוזר המערער על טענותיו בפני בית המשפט קמא ומוסיף כי קביעותיו של בית המשפט בהחלטתו לדחות את בקשת הפסלות מלמדות גם הן על קיומו של משוא פנים כלפיו מצד המותב. כך למשל, טען המערער כי בית המשפט "הגזים" באשר לחומרת האישומים המיוחסים לו וכי הקביעה כי "קרוב לוודאי" שהמותב למד על עברו הפלילי של המערער מהאמור בחוות דעתו של הממונה על עבודות השירות מלמדת שהמותב אינו שולל את האפשרות כי נחשף למידע ממקור חיצוני. עוד נטען כי אופן ניסוח ההחלטה מלמד גם כן על קיומו של משוא פנים וכי תיאורו של בית המשפט את הנסיבות שבהן נאמר לבאת כוח המשיבה כי היא רשאית להגיש תלונה במשטרה אינן מדויקות וחוטאות לאופן שבו נאמרו הדברים הלכה למעשה. לבסוף, התייחס המערער לשימוש שעשה בית המשפט בלשון הפנייה "עברייני" במהלך הקראת החלטת הפסלות וטען כי עובדה זו תומכת בקבלת הערעור. לחלופין, המערער טוען כי דין הערעור להתקבל מחמת מראית פני הצדק.

9. עיינתי בערעור על נספחיו, ובאתי לידי מסקנה כי דינו להידחות. בית משפט נדרש לא אחת להתנהגותם של הצדדים המופיעים בפניו, על מנת להבטיח ניהולו התקין והיעיל של ההליך. במסגרת סמכות זו רשאי בית המשפט להעיר הערות ביקורתיות של התנהלותו של בעל דין במהלך הדיון ואין בעובדה זו, כשלעצמה, כדי ללמד על קיומה של עילת פסלות (ע"א 596/07 פלוני נ' שטרק, פסקה 4 (22.4.2007)). דברים אלו יפים גם למקרה דנן. עיון בהחלטות שאליהן הפנה המערער מעלה כי בית המשפט מתח ביקורת חוזרת ונשנית על התנהלותו של המערער, אשר בעטיה נדחה דיון שמיעת הטיעונים לעונש מספר פעמים. במסגרת החלטות אלה המותב אף הביע ספק ביחס להצדקות שהציג המערער

לעניין היעדרותו מהדיון ובקשותיו השונות, זאת משום שאלה הועלו רק במעמד הדיון ולא נתמכו בראיות התומכות בטענותיו. בנסיבות אלה, לא מצאתי שהביקורת שמתח המותב על התנהלותו של המערער חורגת מניהול סביר של ההליך ומכל מקום היא אינה מקימה חשש כלשהו למשוא פנים. זאת, בפרט בהינתן העובדה שבית המשפט נעתר פעם אחר פעם לבקשות המערער לדחיית מועד שמיעת הטענות לעונש.

10. באשר להתייחסויות המותב לעברו הפלילי של המערער, מקובלת עלי הבהרת המותב לפיה המידע שאליו התייחס נכלל בחוות הדעת של הממונה על עבודות השירות, אשר הוגשה לאחר הרשעת המערער בעבירות שיוחסו לו. בנסיבות אלה, חזקה היא כי המידע בדבר העבר הפלילי של המערער הובא לעיונו של המותב לראשונה לאחר הכרעת הדין, ולא הוכח בפני אחרת. גם יתרהתבטאויות המותב אינן מקימות עילת פסלות וזאת גם אם טוב היה עושה המותב לו היה נמנע משימוש בלשון "עברייני" לצורך פנייה למערער. בצד אלה, לא מצאתי בסיס, ולוחלקי, לטענת המערער לפיה המותב המליץ לבאת כוח המשיבה להגיש כנגדו תלונה במשטרה או כי העובדה שציין בהחלטה בבקשה הפסלות כי באת כוח המשיבה טענה שהמערער איים עליה, מעידה על קיומו של חשש ממשי למשוא פנים. בשים לב להבהרתו של המותב בעניין זה – דומה כי מדובר בפרשנות של המערער בלבד. בנסיבות אלו, לא מצאתי מקום לקבל את הערעור, גם לא מחמת מראית פני הצדק (ע"פ 4587/19 בן דוד נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (9.9.2019)).

אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, ח' בניסן התש"פ (2.4.2020).

ה נ ש י א ה